

Ne verjemite vsega, kar
vidite v biografskih filmih
**POGOVOR S
PETROM HOOKOM**

Gregor Bauman, foto: Darja Šter

Prisežem, bil sem tam je naslov knjige Davida Nolana, ki pripoveduje o »usodnem« 4. juniju 1976 in koncertu Sex Pistols v Manchesteru, ki je spremenil svet. O njem je bilo veliko povedanega, prav tako se je pojavilo veliko tistih, ki so prisegali, da so bili tam. Kdo je bil in kdo ne, v tem trenutku ni pomembno, se je pa ta dan začela kariera nekaj bendov, ki so kasneje vsak po svoje krojili zgodovino, sprva glasbeno in kasneje tudi v drugih medijih. Res, samo vprašanje časa je bilo, kdaj bomo usode lana Curtisa, Petra Hooka, Bernarda Sumnerja in Stephena Morrisa videli tudi na filmskem platnu. Dolgo, celo presenetljivo dolgo časa ni bilo nič, potem pa smo samo v nekaj letih dobili igrana filma *24-urni žurerji* (24 Hour Party People, 2002, Michael Winterbottom) in *Nadzor* (Control, 2007, Anton Corbijn) ter dokumentarec *Joy Division* (2007, Grant Gee). Med njimi je kar nekaj formalnih in vsebinskih razlik, celo netočnosti, a po svoje to niti ni pomembno. Z njimi je Manchester znova oživel, majice Joy Division, New Order, Happy Mondays so pristale na prsih nekaj generacij, začelo se je pisati in razpravljati, kdo in kdaj je zares kje bil in kaj je počel. A vsem trem filmom (na primeru *24-urni žurerji* le v prvi polovici) je nekaj vseeno skupnega – gre za zgodbo o ljudeh, ki so izkoristili energijo in preprostost punčka, da so izrazili bolj kompleksne občutke. O vsem tem sem se pogovarjal z nekom, za katerega nikoli ni bilo dvoma, da je bil tam – basistom skupin Joy Division in New Order ter občasnim piscem Petrom Hookom.

Če se po tolikih letih ozremo na vsemedijsko prisotnost Joy Division, ali bi lahko rekli, da se je okoli benda razvil mit, ki je radikaliziran do onemoglosti?

Zelo globoko vprašanje za četrtkovo zgodnje popoldne, se vam ne zdi? Vsak ima svoje poglede na mitizacijo in demitizacijo izbranega fenomena. Joy Division smo postali mit takoj po slovesu lana Curtisa. Prej nismo bili, lahko bi bili, a nismo pustili, da bi se to zgodilo. Tudi kasneje je do tega prišlo mimo nas, v času, ko smo kot New Order že pisali novo zgodbo. Popkultura industrija je spoznala, da nas lahko preko različnih medijev dobro trži. Knjižne biografije, kompilacije, filmi ... Kar vsulo se je od nikoder. Je meni kot članu skupine mit kakorkoli pomagal? Ne najdem pravega odgovora. Mita kot takšnega nočem radikalizirati ali mu zmanjševati pomena. Vnaprej sem bil opozorjen, da bom s pisanjem knjige *Unknown Pleasures* uničil preveč urbanih mitov, a sem jo dobro odnesel. Večinoma je šlo za stare rokenrol klišeje: živi hitro, umri mlad in bodi lepo truplo. Kar se je v našem primeru tudi dejansko zgodilo. Le mi smo se okoli tega lepega trupla postarali, kar je zelo nenavadno.

Torej se niste bali, da bi miti postali dejstvo in bi po razkritju resnice na koncu raztrgali beležnico, kot je to storil novinar v filmu Mož, ki je ubil Liberty Valancea (The Man Who Shot Liberty Valance, 1962, John Ford)?

Ne, ker že v osnovi ni šlo za nobeno obliko razbijanja mitov. Tako sem jaz te stvari videl oziroma takšnih se jih spominjam. Morda kod kaj manjka, a nisem iskal spominov nekoga tretjega, ker bi potem prišlo do zmede. To je moj spomin na Joy Division. Prepričan sem, da ljudem s tem nisem vzel njihovih spominov, lahko sem jim zgolj osvetlil kakšen zorni kot. Ljudje pa lahko ta

dejstva sprejmejo ali zavržejo. Miti o Joy Division so ostali nedotaknjeni in prepričan sem, da bo tako tudi v prihodnje.

Velik del fenomena lahko pripišemo filmski industriji. V relativno kratkem času smo dobili kar tri filme, ki poskušajo osvetliti tamkajšnjo sceno in mesto.

Naše zgodbe so izjemno filmične in samo vprašanje časa je bilo, kdaj bodo upodobljene. Glede na vso histerijo okoli Joy Division celo dokaj pozno, a bolje to kot nikoli, saj to pomeni, da bodo na ta način lažje preživele. *24-urni žurerji* je zabaven film, ki prikazuje svetlejšo plat založbe Factory Records, medtem ko gre pri *Nadzoru* skozi oči Deborah Curtis za mnogo resnejše stvari. Dokumentarec *Joy Division* je najnatančnejši v svoji linearni pripovedi ter ponudi odgovore, ki jih prejšnja dva filma ne. Mislim na našo osebno in profesionalno zgodbo.

Torej šele ob ogledu »svete trojice« lahko dobimo celovito podoba vaše zgodbe?

Res je, z vsemi tremi dobite popolno zgodbo, no, skoraj popolno. Nemogoče je nekaj let »stisniti« v dobri dve uri. Vsi trije filmi so med seboj različni, kar je dobra osnova za sestavljanje širše slike. *24-urni žurerji* je komedija, ki daje splošen ali širokokoten vpogled na manchestrsko sceno. To je film o mestu, njegovih lučeh in ljudeh. Winterbottomu se je zdelo vse farsično, zato je posnel farso. Film ni povsem natančen, tudi veliko je izpuščenega, a to ni bil njegov namen. Vse je bilo podrejeno logiki komedije. Steve Coogan je fantastičen v vlogi Tonyja Wilsona. Corbijn je ponudil drug, veliko bolj introspektiven pogled. Po naravi je perfekcionista, težil je k temu, da se je vse ujemalo. Igralce je nekaj mesecev pripravljaval na vloge: gledali so stare posnetke, študirali naše kretnje, obnašanje, vodil jih je po mestih, kjer smo se gibali. Zgodbo dokumentarca pripovedujemo mi, ki smo vse to doživeli. Torej, imate tri različne zorne kote, ki jih lahko povežete med seboj ali pa med njimi izberete, kateri vam je najljubši.

Prepričan sem, da bi velika večina, sam sicer ne sodim vanjo, izbrala 24-urne žurerje.

Razumljivo, saj je lahkoten film, primeren za najširši krog ljudi. Zato je bil svetovna uspešnica, medtem ko je *Nadzor* »deloval« bolj lokalno, če si Anglijo in osrednjo Evropo lahko tako razlagam. Po drugi strani pa so »žurerji« povzročili pravo malo histerijo, ki je obnovila zanimanje za Manchester ...

... in novim generacijam ponudila naše in vaše mite?

Točno, četudi obnova mitov ni vedno dobrodošla. Nekatere je najbolje pustiti tam, kjer so. Leta 1976 je v Manchesteru iskra povzročila glasbeno renesanso, ki je odprla pot vsem nam, od punkerjev iz Tovarne do plesalcev iz Hacienda. Mi se še vedno napajamo iz tega, a gledamo naprej. Te mite smo preživel, a so jih filmi znova obudili, kar je dvorezen meč. Tipičen primer so The Stone Roses, ki jih dvajset let ni bilo, zdaj pa bi radi ponovili vajo. Odmev uspeha filmov, ki so obnovili zanimanje za vse, kar prihaja iz Manchestera. Po svoje je to bizarno, saj delujejo, kot bi leta 1994 pritisnili na pavzo, po dvajsetih letih pa znova na »play«.

Nadzor

Joy Division

Mislil sem predvsem na lana Curtisa, čigar svetloba v globini duše je zasijala na »spominkih« nove generacije, tako v obliki glasbene dediščine kot razmislekov o njem.

Usoda ali zgodba lana Curtisa je unikatna in kot takšna darilo piscem knjig in scenarijev. Režiserjem ... lan je iz svoje smrti naredil umetnost. Hote ali nehoti, ni pomembno. Tudi zato je trajalo presenetljivo dolgo, da je njegova zgodba našla pot na filmski trak. Morda si prej niso upali, četudi se spominjam govoric, da se nekaj takšnega pripravlja že konec 80. let. Morda realizacije prej ni bilo, ker njegove zgodbe ni bilo lahko povedati. Tragičen splet bolezni, okoliščin in dejstva, da je bil član fantastičnega rokenrol benda, je še danes nenavaden.

Približno takrat se je začela dogajati tudi revolucija glasbene-ga videa, od referenčnih koncertnih posnetkov do glasbene televizije in programov. Zakaj ste bili člani Joy Division vedno zadržani do videovsebin; do medijev nasploh, če smo iskreni?

Zdelo se nam je eno veliko sranje. No, saj smo posneli Love Will Tear Us Apart, ki je postal kulten video, in pozneje izdali VHS Here Are The Young Men, a svojega mnenja nisem spremenil. Ne rečem, da video ni zanimiv, še zlasti, ker se je njegova pozicija z leti z razraščanjem krize v industriji plošč okrepila, vendar je glasbo potrebno doživljati drugače. Internet je razgradil klasično nakupovanje albumov. Videa ni prizadel, saj ohranja svojo promocijsko moč, zato se njegova raba ni zmanjšala.

Ste se člani New Order res odločili, da nikdar ne boste nastopili v svojih videih?

V bistvu so nam dali možnost odločitve, ali hočemo nastopati ali ne. In rekli smo ne.

Pozneje je izšel še grobozrnati video Atmosphere (1988), kjer je Corbijn že jasno dal »vedeti«, da je sposoben mit lana Curtisa in Joy Division preslikati na filmski trak.

Obožujem ta video – je prava mala mojstrovina, s katero je Corbijn ujel ves zgrajeni mit okoli nas in ga »porinil« naprej. Dal mu je novo, atmosfersko in izvenčasno gibanje. Kasneje je nekdo predlagal, da bi lanova hči, Natalie Curtis, ki se prav tako ukvarja s fotografijo, naredila fotografsko linijo nas treh, ki se staramo okoli mlade slike njenega očeta, a je zavrnila.

V vseh treh filmih se vzporedno odvija zgodba o mestu Manchester, katerega mikroklima je bila izhodišče vaših usod, tako na kolektivni kot posamezni ravni.

Med mestom in nami je velika razlika – mislim na odnose. Scena v mestu je bila zelo sproščena, odnosi med bendi pa ne najbolj. Veliko je bilo tekmovalnosti, ki je šla včasih tudi čez mero dobrega okusa. V filmih tega ne vidite, več je romantike, kot jo je bilo sicer. Res pa je, da smo znali držati skupaj, ko je bilo to potrebno. Vprašanje, kako bi odreagirali na vse to v drugih mestih. Manchester nam je omogočal drugačnost, nudil zavetje, nas zbližal, kar je odlično poudaril Winterbottom. Imel je več prostora, da se je ukvarjal z mestom, saj je okoli Factory Records lahko spletel več zgodb. Druga dva se bolj osredotočita na ljudi kot del mesta.

Je bil Manchester res tako živopisen, kot ga prikazuje Winterbottom? Prej ga vidim depresivnega ...

V poznih 70. letih, ko se je začela razvijati scena, je bil Manchester puščobno, mračno mesto, neprijazno za življenje. Glasba je pomenila naš pobeg iz rutine. Nihče izmed nas ni imel bogatih staršev ali živel v lepših četrtih, zato nam je umetnost utrla pot ven iz mesta, v katerega smo se vračali in vanj prinesli barve. Ne kot Joy Division, temveč kot New Order. To je odprlo vrata Haciendi, kjer so se barve mešale na samem plesišču, tudi ljudje pa so, vemo zakaj, gledali dokaj pisano. Manchester konec 80. let je bil povsem druga zgodba, nenadajno se je takrat preimenoval v Madchester.

Kako ste videli ali doživljali igralca, ki sta upodobila vas: Ralf Little (24-urni žurerji) in Joe Anderson (Nadzor)?

Zelo različno – Ralf ni niti malo ujel mene ali mojega značaja, česar ne morem reči za Joeja. Z njegovo igro mene sem zelo zadovoljen.

V kolikšni meri drži prikazano v 24-urnih žurerjih, da ste mirno gledali in kadili naprej, ko je lan doživel epileptični napad?

Prav nič, saj me sploh ni bilo poleg. Bil sem zunaj v našem kombiju. Ta oseba bi morala biti Stephen. V knjigi sem to demantiral, vam pa sporočam, ne verjemite vsega, kar vidite v filmih, četudi so biografski. Marsikaj ni preverjeno niti enkrat, kaj šele večkrat.